

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo komunikacija i prometa
Direkcija za civilno zrakoplovstvo

A

C

D

H

B

**PRAVILNIK O SLUŽBI PRIHVATA I
OTPREME ZRAKOPLOVA, PUTNIKA I
STVARI NA AERODROMU**

Datum: 29. svibanj 2007. g.
Referentni broj: 02-02-2-469-1/07
Jezik: hrvatski

Na temelju članka 16. i članka 61. stavak 1. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), članka 6. stavak 1. i članka 14. Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 2/04), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, donosi

PRAVILNIK

O SLUŽBI PRIHVATA I OTPREME ZRAKOPLOVA, PUTNIKA I STVARI NA AERODROMU

DIO PRVI - UVODNE NAPOMENE

Članak 1.

(Predmet)

Ovim se Pravilnikom propisuju poslovi, tehnički i drugi uvjeti za vršenje poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika, stvari, robe i pošte kao i način obavljanja poslova službe prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari (u daljnjem tekstu: služba prihvata i otpreme) sa stanovišta sigurnosti i redovitosti zračne plovidbe.

Članak 2.

(Pojmovi)

Pojmovi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) *Zračna luka*, je aerodrom ili dio aerodroma osposobljen i otvoren za javni zračni promet.
- b) *Platforma*, je dio aerodroma određen za prihvata i otpremu zrakoplova, putnika i stvari, opskrbu zrakoplova gorivom i mazivom, parkiranje, boravak i održavanje zrakoplova koji ne ometaju obavljanje prometa na aerodromu.
- c) *Operator aerodroma*, je imalac potvrde za korištenje aerodroma.
- d) *Poduzeće za aerodromske usluge*, u smislu ovog Pravilnika, podrazumijeva operatora aerodroma koji djelimično ili potpuno obavlja poslove prihvata i otpreme, odnosno podrazumijeva druge ovlaštene organizacije i poduzeća koji ove poslove obavljaju djelimično ili potpuno po ugovoru ili za sopstvene potrebe.
- e) *Prihvata i otprema*, obuhvata propisane radnje, mjere i postupke koje poduzimaju i sprovode određene službe na aerodromu radi obezbijedenja uvjeta za siguran dolazak, boravak i odlazak sa zračne luke zrakoplova, putnika i stvari.
- f) *Nositelj prava raspolaganja zrakoplovom*, je pravna ili fizička osoba koja na temelju raspoložive i odobrene dokumentacije o zrakoplovu, odlučuje o njegovoj uporabi i korištenju.
- g) *Avioprijevoznik*, je poduzeće u zračnom prometu koje obavlja javni prijevoz putnika i stvari.

Članak 3.

(Opći uvjeti za obavljanje poslova prihvata i otpreme)

- (1) Za sigurno, redovito i uredno odvijanje zračnog prometa, poduzeće koje organizira službu prihvata i otpreme dužno je osigurati dovoljan broj stručnog osoblja za obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari što treba biti usklađeno s opsegom i vrstom prometa na zračnoj luci u satu s najopterećenijim prometom - vršnim satom.
- (2) Poduzeće koje organizira službu prihvata i otpreme dužno je osigurati potreban broj i vrstu adekvatne opreme za obavljanje poslova prihvata i opreme koja treba biti usklađena sa zahtjevanom razinom operacija, tipovima zrakoplova i vršnim satom.

(3) Procedure i postupci svih učesnika u prihvatu i otpremi zrakoplova, putnika i stvari trebaju biti propisane, a osoblje stručno osposobljeno za sve redovite i izvanredne situacije kako ne bi dolazilo do narušavanja redovitog i sigurnog odvijanja zračnog prometa.

(4) Aktivnosti u poslovima između svih učesnika trebaju biti strogo koordinirane i profesionalne.

(5) Uvjeti rada trebaju biti prilagođeni operativnim zahtjevima i svim vremenskim i klimatološkim uvjetima odvijanja zračnih operacija na zračnoj luci.

DIO DRUGI - POSLOVI, STRUČNO OSOBLJE I NAČIN OBAVLJANJA POSLOVA PRIHVATA I OTPREME ZRAKOPLOVA, PUTNIKA I STVARI

Članak 4.

(Poslovi službe prihvata i otpreme)

Poslovi prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari od značaja za sigurnost, redovitost i urednost zračne plovidbe koje obavlja služba prihvata i otpreme obuhvaćaju:

- a) vođenje, parkiranje i startovanje zrakoplova na platformi;
- b) stavljanje podmetača za kotače zrakoplova, osigurača stajnog trapa, podupirača repa zrakoplova, osigurača kontrolnih površina, poklopca za usisnike i prekrivača za motore i otvore izduvnih cijevi;
- c) opskrbu zrakoplova električnom energijom, toplim zrakom, pitkom vodom, hranom i balastom;
- d) čišćenje kabine i servisiranje toaleta;
- e) vuču zrakoplova;
- f) prijem i registraciju putnika i putničke prtljage;
- g) prijem, sortiranje i izdavanje putničke prtljage, robe i pošte;
- h) ukrcavanje i iskrcavanje putnika kroz postavljanje aviomostova ili stepenica, prijevoz i vođenje putnika;
- i) utovar i istovar stvari (rukovanje opremom za utovar i istovar, prijevoz stvari od i do zrakoplova, manipulacija, sigurnost i vezivanje tereta);
- j) izradu liste opterećenja i balansnog dijagrama kao i rasporeda tereta u zrakoplovu;
- k) izradu ostalih dokumenata neophodnih za let (instrukcija, putničkog i cargo manifesta, opće deklaracije, ramp liste i druge potrebne dokumentacije);
- l) prijem i slanje neophodnih poruka o kretanju i opterećenju zrakoplova, kategorijama putnika, vrstama tereta i poruka o svim ostalim potrebnim podacima;
- m) procesuiranje i briga o posebnim vrstama putnika (VIP, WCHR, UM, business i ostalim posebnim vrstama putnika);
- n) informiranje putnika o prometu na zračnoj luci;
- o) tražanje za izgubljenim prtljagom i brigu o nađenoj prtljazi;
- p) organiziranje i koordiniranje rada na opsluživanju zrakoplova, putnika i stvari;
- q) čišćenje zrakoplova od naslaga snijega i leda, odleđivanje i zaštita od zaleđivanja;

-
- r) izdavanje obavijesti (NOTAM, SNOWTAM) o stanju površina, opreme i uređaja koji su u funkciji prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari;
 - s) mjerenje koeficijenta trenja-kočenja na manevarskim površinama;
 - t) manipulaciju s posebnim vrstama tereta (opasne materije, lako kvarljive materije, HUM i drugim posebnim vrstama tereta)

Članak 5.

(Poslovi ostalih službi u prihvatu i otpremi)

(1) Poslovi prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari od značaja za sigurnost, redovitost i urednost zračne plovidbe koje obavlja operator aerodroma ili angažirana druga poduzeća za pružanje usluga po posebnom ugovoru su:

- a) služba za opskrbu zrakoplova gorivom i mazivom;
- b) spasilačko-vatrogasna služba koja obavlja spasilačko-vatrogasno osiguranje kroz protupožarnu zaštitu zrakoplova i aerodroma;
- c) medicinska služba koja obavlja pružanje prve pomoći;
- d) služba za održavanje manevarskih površina, koja obavlja preglede, popravke i čišćenje manevarskih i ostalih površina od stranih objekata i naslaga snijega i leda;
- e) služba sigurnosti koja obavlja poslove sigurnosnog obezbijedenja objekata i kontra diverzionu zaštitu kroz tehnički pregled putnika i prtljaga;
- f) drugi poslovi od značaja za sigurno i uredno obavljanje zračnog prometa.

(2) Poslovi prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari koje obavljaju ostali učesnici na zračnoj luci:

- a) služba kontrole letenja koja obavlja vođenje zrakoplova;
- b) državna granična služba koja obavlja kontrolu putovnica i pregled putnika i stvari;
- c) carinska služba koja obavlja carinske poslove;
- d) predstavnici avioprijevoznika koji obavljaju koordinaciju poslova i superviziju.

Članak 6.

(Stručno osoblje za prihvata i otpremu)

1) Stručno osoblje koje obavlja poslove prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari od značaja za sigurnost zračne plovidbe iz članka 4. i točke a) i b) stavka (1) članka 5. mora ispunjavati propisane uvjete stručne spreme, radnog iskustva, zdravstvene sposobnosti i položiti ispit prema Programu stručnog osposobljavanja za stjecanje potvrde o obučeniosti za rad na ovim poslovima.

2) Stručno osposobljavanje osoblja provodi se u Centru za obuku na aerodromu ili drugoj organizaciji, koji ispunjavaju propisane uvjete za rad i imaju odobrenje za rad izdato od Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BHDCA).

3) Stručno osposobljavanje osoblja čiji poslovi nisu direktno uključeni u poslove prihvata i otpreme, organizira i provodi operator aerodroma, prema vlastitom planu i potrebama. Programi i planovi za ova osposobljavanja moraju biti izrađeni i odobreni.

Članak 7.

(Način obavljanja poslova prihvata i otpreme)

- (1) Sve osobe koje obavljaju poslove prihvata i otpreme dužne su odgovorno izvršavati svoje dužnosti i poštovati radne naredbe izdate od strane nadređenih.
- (2) Poslovi prihvata i otpreme se moraju izvršavati sukladno propisanim i odobrenim postupcima i procedurama prema:
 - a) Priručniku za aerodrom (Aerodrome Manual), koga izrađuje operator aerodroma;
 - b) Priručniku za zemaljsko opsluživanje (Ground Operations Manual), koga izrađuje operator aerodroma;
 - c) Priručniku za opsluživanje aviona (Aircraft Handling Manual), koga izrađuje avioprijevoznik;
 - d) drugim odobrenim uputama, instrukcijama i naredbama.
- (3) Poslovi službi iz stavka (1) i (2) članka 5. obavljaju se po posebnim pravilnicama;
- (4) Svakoj osobi koja je pod utjecajem alkohola, opojnih ili drugih droga ili ako je koristila lijek koji može uticati na ugrožavanje sigurnosti zračne plovidbe, nije dozvoljeno obavljanje poslova prihvata i otpreme.
- (5) Nijedna osoba ne smije obavljati poslove prihvata i otpreme, ako pati od posljedica bolesti ili zamora ili je iz nekog sličnog razloga nesposobna da svoje dužnosti obavlja na siguran način.

DIO TREĆI - TEHNIČKI I DRUGI UVJETI ZA OBAVLJANJE POSLOVA PRIHVATA I OTPREME ZRAKOPLOVA, PUTNIKA I STVARI

Članak 8.

(Oprema za prihvata i otpremu)

Radi sigurnog i urednog obavljanja prometa, operator aerodroma ili poduzeće koje organizira službu za prihvata i otpremu dužno je osigurati potrebnu vrstu i količinu opreme za obavljanje poslova prihvata i otpreme zavisno od mase i tipa zrakoplova koji se koriste na zračnoj luci kao i od opsega i vrste prometa na zračnoj luci u vršnom satu.

Članak 9.

(Oprema za prihvata i otpremu zrakoplova težine do 5,7 tona)

- (1) Za obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova do 5,7 tona maksimalne mase u poletanju, zavisno od tipa zrakoplova, na zračnoj luci mora biti osigurana sljedeća oprema:
 - a) akumulatorske baterije od 24 V i 36 A;
 - b) podmetači za kotače za prihvata i otpremu zrakoplova na platformi;
 - c) ubetonirane alke ili blokovi betona, mase najmanje 50 kilograma, s odgovarajućim konopcima jačine najmanje 300 kilograma nosivosti za vezivanje zrakoplova na platformi;
 - d) kolica za bolesnike, invalide i stare i iznemogle osobe, nosivosti najmanje 100 kilograma;
 - e) balast vreće, mase najmanje 15 kilograma.

Članak 10.

(Oprema za prihvat i otpremu zrakoplova težine do 13 tona)

(1) Za obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova do 13 tona maksimalne mase u poletanju, zavisno od tipa zrakoplova, na zračnoj luci mora biti osigurana oprema:

- a) akumulatorske baterije od 24 V i 36 A ili odgovarajući izvori električne energije;
- b) servisne stepenice visine do 3 metra;
- c) putničke stepenice odgovarajuće visine;
- d) uređaj ili odgovarajuća posuda za punjenje zrakoplova pitkom vodom, kapaciteta najmanje 100 litara, s potrebnim crijevima i priključcima;
- e) uređaj ili odgovarajuća posuda za pražnjenje i ispiranje sanitarnih uređaja na zrakoplovu, s rezervoarom za nečistu vodu od najmanje 100 litara i rezervoarom za vodu za ispiranje od najmanje 100 litara, s potrebnim crijevima i priključcima;
- f) podmetači za kotače za prihvat i otpremu zrakoplova na platformi;
- g) boca dušika i zraka pod pritiskom, s potrebnim crijevima i priključcima;
- h) robno-prtljažna kolica, nosivosti najmanje 100 kilograma;
- i) vučno vozilo za vuču prihvatno-otpremnh sredstava;
- j) ubetonirane alke ili blokovi betona, mase najmanje 50 kilograma, sa odgovarajućim konopcima jačine najmanje 300 kilograma nosivosti za vezivanje zrakoplova na platformi;
- k) kolica za bolesnike, invalide i stare i iznemogle osobe, nosivosti najmanje 100 kilograma;
- l) balast vreće, mase do 20 kilograma;
- m) uređaj i oprema za odleđivanje zrakoplova.

(2) Na zračnoj luci na kojoj nema zamrzavanja u zimskim mjesecima, oprema navedena u točki m) stavak (1) ovog članka nije potrebna.

Članak 11.

(Oprema za prihvat i otpremu zrakoplova težine do 27 tona)

Za obavljanje poslova prihvata i otpreme zrakoplova do 27 tona maksimalne mase u polijetanju, na zračnoj luci mora biti osigurana oprema:

- a) generator istosmjerne struje ili odgovarajući transformator od 28 V i 1600 A;
- b) oprema za utovar robe u zrakoplov, odnosno istovar iz zrakoplova, nosivosti najmanje 200 kilograma;
- c) dizalo-viljuškar za prijenos i utovar tereta u zrakoplov, odgovarajuće nosivosti i radne visine;
- d) servisne stepenice odgovarajuće visine;
- e) putničke stepenice odgovarajuće visine;
- f) dvoosovinska robno-prtljažna kolica, s parking - kočnicama, nosivosti najmanje 200 kilograma;

-
- g) uređaj ili odgovarajuća posuda za punjenje zrakoplova pitkom vodom, kapaciteta najmanje 200 litara, s potrebnim crijevima i priključcima;
 - h) uređaj ili odgovarajuća posuda za pražnjenje i ispiranje sanitarnih uređaja na zrakoplovu, sa rezervoarom za nečistu vodu od najmanje 100 litara, sa potrebnim crijevima i priključcima;
 - i) podmetači za kotače za prihvat i otpremu zrakoplova na platformi;
 - j) vučno vozilo za vuču prihvatno - otpremnih sredstava;
 - k) vučno vozilo za vuču zrakoplova do 27 tona;
 - l) ruda za vuču zrakoplova koji prometuju na zračnoj luci;
 - m) kolica za bolesnike, invalide, stare i iznemogle osobe, nosivosti najmanje 100 kilograma;
 - n) sredstva za čišćenje i odnošenje smeća iz zrakoplova;
 - o) boca dušika i zraka pod pritiskom, s potrebnim crijevima i priključcima;
 - p) uređaj i oprema za odleđivanje zrakoplova;
 - q) balast vreće, mase do 25 kilograma;
 - r) vaga za merenje tereta mase najmanje 100 kilograma.
- (2) Na zračnoj luci na kojoj nema zamrzavanja u zimskim mjesecima, oprema navedena u točki p), stavak 1. ovog članka nije potrebna.

Članak 12.

(Oprema za prihvat i otpremu zrakoplova težine do 72 tone)

- (1) Za obavljanje poslova prijehvata i otpreme zrakoplova do 72 tone maksimalne mase u polijetanju, na zračnoj luci mora biti osigurana oprema:
- a) generator istosmjerne struje od 28 V i 1600 A, odnosno 112 V i 1000 A,
 - b) generator naizmjenične struje 115/200 V i 400 Hz/75 KvA;
 - c) zračni starter sa radnim tlakom od 32 do 50 PSI;
 - d) oprema za utovar robe u zrakoplov, odnosno istovar robe iz zrakoplova, nosivosti najmanje 200 kilograma;
 - e) dizalo-viljuškar za prijenos i utovar tereta u zrakoplov, odgovarajuće nosivosti i radne visine;
 - f) servisne stepenice odgovarajuće visine;
 - g) putničke stepenice odgovarajuće visine;
 - h) dvoosovinska robno-prtljažna kolica, s parking-kočnicama, nosivosti najmanje 300 kilograma;
 - i) uređaj za punjenje zrakoplova pitkom vodom, od najmanje 500 litara, s potrebnim crijevima i priključcima;
 - j) uređaj za pražnjenje i ispiranje sanitarnih uređaja na zrakoplovu, s rezervoarom za nečistu vodu od najmanje 100 litara, s potrebnim crijevima i priključcima;
 - k) podmetači za kotače za prihvat i otpremu zrakoplova na platformi;

-
- l) vučno vozilo za vuču zrakoplova nosivosti do 72 tone;
 - m) ruda za vuču zrakoplova koji prometuju na zračnoj luci;
 - n) vučno vozilo za vuču prihvatno-otpremnik sredstava;
 - o) sredstva za čišćenje i odnošenje smeća iz zrakoplova;
 - p) kolica za bolesnike, invalide i stare iznemogle osobe, nosivosti najmanje 100 kilograma;
 - q) boca dušika i zrak pod tlakom, s potrebnim crijevima i priključcima;
 - r) uređaj i oprema za odleđivanje zrakoplova;
 - s) balast vreće, mase do 25 kilograma;
 - t) vozilo za vođenje zrakoplova (FOLLOW ME);
 - u) vaga za mjerenje mase tereta najmanje 500 kilograma, ili nagazna vaga.
- (2) Na zračnoj luci na kojoj nema zamrzavanja u zimskim mjesecima, oprema navedena u točki r), stavak (1) ovog članka nije potrebna.

Članak 13.

(Oprema za prihvat i otpremu zrakoplova težine preko 72 tone)

Za obavljanje poslova prijvata i otpreme zrakoplova preko 72 tone maksimalne mase u polijetanju, na zračnoj luci, pored opreme iz članka 8. ovog Pravilnika, mora biti osigurana i dopunska oprema:

- a) generator naizmjenične struje od 115/200 V i 400 Hz/100 KvA;
- b) zračni starter, s radnim tlakom od 32 PSI, s jednim izvodom;
- c) putničke stepenice odgovarajuće visine;
- d) vučno vozilo za vuču zrakoplova preko 72 tone nosivosti;
- e) ruda za vuču zrakoplova koji prometuju na zračnoj luci;
- f) servisne stepenice odgovarajuće visine;
- g) utovarivač tereta, nosivosti najmanje 1000 kilograma.

Članak 14.

(Dopunska oprema za širokotrupne zrakoplove)

Za obavljanje poslova prijvata i otpreme širokotrupnih zrakoplova potrebno je raspolagati istom opremom kao i za prihvat i otpremu zrakoplova težine preko 72 tone.

Članak 15.

(Oprema za otvorenost zračne luke van predviđenog vremena)

Ako je propisom utvrđeno da zračna luka mora biti otvorena i van predviđenog vremena, radi sigurnosti zračne plovidbe, za obavljanje usluga u to vrijeme na zračnoj luci mora biti osigurana oprema prilagođena tipu i masi zrakoplova koji provodi operacije.

Članak 16.

(Održavanje opreme)

- (1) Oprema za rad službe prihvata i otpreme mora uvijek biti ispravna i omogućavati siguran rad, dobru mobilnost i učinkovitost u radu, te uočljivost sredstava.
- (2) Oprema za rad službe prihvata i otpreme mora se redovito pregledati i održavati sukladno propisanim uputama za preglede i održavanje.
- (3) Rad s neispravnom opremom u prihvatu i otpremi strogo je zabranjen.

Članak 17.

(Rukovanje opremom)

Opremom za rad službe prihvata i otpreme može rukovati samo osoba koje je stručno osposobljena za obavljanje poslova na tom sredstvu.

Članak 18.

(Smještaj opreme)

- (1) Oprema za rad službe prihvata i otpreme mora biti smještena na određenom dijelu platforme ili na određenoj površini koja je neposredno vezana za platformu.
- (2) Na zračnoj luci treba biti osiguran zatvoren prostor, garaža ili hangar, za smještaj aerodromske opreme ili nastrešnica radi njenog održavanja u stanju funkcionalne ispravnosti i zaštite, a naročito u nepovoljnim vremenskim uvjetima.

Članak 19.

(Raspoređivanje opreme za vrijeme opsluživanja)

U vrijeme opsluživanja zrakoplova, aerodromska oprema mora biti raspoređena na temelju utvrđenih procedura i uputa avioprijevoznika za određeni tip zrakoplova.

DIO ČETVRTI - PRIHVAT I OTPREMA PUTNIKA I PRTLJAGA

Članak 20.

(Rad šaltera za prijem putnika i prtljaga)

Aerodromski operator i prevoznik, ugovorom utvrđuju vrijeme rada šaltera za prijem putnika i prtljaga sukladno vremenu potrebnom za izvršenje svih poslova za ukrcavanje putnika i prtljaga u zrakoplov i obradu potrebnih dokumenata za let, da bi se ti poslovi obavili prije vremena planiranog za polijetanje.

Članak 21.

(Kontrola i razvrstavanje putnika)

Prilikom prijema putnika moraju se poštovati zahtjevi avioprijevoznika o načinu razvrstavanja putnika po kategorijama.

Članak 22.

(Mjerenje i označivanje prtljaga)

Služba prihvata i otpreme dužna je:

-
- a) izmjeriti prtljag;
 - b) staviti na prtljag ispravan prtljažni privezak;
 - c) osigurati da prtljag sadrži ime, prezime i adresu putnika;
 - d) primljeni prtljag uputiti u sortirnicu.

Članak 23.

(Razvrstavanje transfernog prtljaga i robe)

Služba za prihvata i otpremu dužna je omogućiti razvrstavanje transfernog prtljaga i robe sukladno carinskom zakonu, a podatke o masi i broju prtljaga i robe dostavi službi koja izračunava opterećenje i položaj težišta, odnosno prevoziocu.

Članak 24.

(Prtljag koji se ne smije primiti)

- (1) Za prijevoz se ne smije primiti prtljag koji može da ugrozi sigurnost leta ili putnika ili koji nije upakovan u kofer ili sličnu ambalažu koja osigurava stvari pri normalnom rukovanju i prijevozu.
- (2) Na šalteru za prijem putnika moraju se nalaziti obavijesti o tome koji prtljag ne može biti primljen za prijevoz, odnosno o uvjetima pod kojima se određen prtljag može primiti za prijevoz.

Članak 25.

(Potvrda o primljenom prtljagu)

Po prijemu prtljaga za prijevoz, u putničku kartu se mora upisati broj i masa prtljaga, a putniku izdati odgovarajuća potvrda o predatom prtljagu.

Članak 26.

(Postupak s ručnim prtljagom)

Obavijest o količini i dimenzijama ručnog prtljaga koje propisuju avioprijevoznici mora biti postavljena u blizini šaltera za registraciju, na vidnom mjestu.

Članak 27.

(Kontrola karata i broja putnika za ukrcavanje)

Služba prihvata i otpreme dužna je vršiti kontrolu karata za ukrcavanje i usuglasiti i utvrditi broj putnika prije njihovog ukrcavanja u zrakoplov.

Članak 28.

(Prijevoz putnika)

Aerodromski operator dužan je osigurati autobuse za prijevoz putnika od pristanišne zgrade do zrakoplova, ako ima više od pet pozicija za parkiranje zrakoplova, odnosno ako su pozicije postavljene u dva reda.

Članak 29.

(Posebna vrsta putnika)

Aerodromski operator dužan je osigurati potrebne uvjete za procesuiranje i brigu o posebnim vrstama putnika (značajne ličnosti, hendikepirani, stari, bolesni, djeca bez pratnje, majke s djecom i drugi posebni putnici.)

DIO PETI - PRIHVAT I OTPREMA ROBE I POŠTE

Članak 30.

(Vrijeme prijema robe i pošte za prijevoz)

Aerodromski operator i prevoznik ugovorom utvrđuju do kog se vremena najkasnije može primiti roba i pošta za prijevoz sukladno vremenu potrebnom za izvršenje svih poslova u svezi ukrcavanja robe i pošte u zrakoplov i robnom dokumentacijom tako da se ti poslovi obave prije vremena planiranog za polijetanje.

Članak 31.

(Mjerenje i obilježavanje robe prije ukrcavanja)

- (1) Roba natovarena na prtljažna kolica ili smještena u posebnu opremu za utovar (ULD oprema) mora biti izmjerena, prije ukrcavanja u zrakoplov, na nagaznoj, odnosno drugoj odgovarajućoj vagi.
- (2) Na zračnim lukama koje nisu opremljene nagaznom vagom mora se izmjeriti masa svakog pojedinačnog komada (koleta) robe.
- (3) Prtljažna kolica na koja je natovarena izmjerena roba moraju sadržavati podatak o ukupnoj masi te robe.
- (4) Roba koja se ukrcava u zrakoplov mora biti obilježena odgovarajućim naljepnicama, odnosno privjescima koji moraju sadržiti podatke o masi robe, destinaciji i broju leta, kao i ostale potrebne podatke.

Članak 32.

(Utovar robe)

Utovar i raspored stvari u zrakoplovu moraju se izvršiti na temelju upute za utovar, sukladno listi opterećenja zrakoplova.

Članak 33.

(Utovar teških tereta)

Prilikom utovara teških tereta (HEA) u zrakoplov, ne smije se prekoračiti maksimalno dozvoljeno opterećenje poda zrakoplova, kao i poda ostale opreme u slučaju utovara u kontejnere i palete.

Članak 34.

(Sigurnost tereta)

- (1) Teret u zrakoplovu mora biti osiguran tako da se ne može pomicati i prevrtati.
- (2) Prijevoznik je dužan poduzeću koje vrši poslove prijvata i otpreme blagovremeno dostaviti svu potrebnu opremu za osigurati teret u zrakoplovu.

Članak 35.

(Oprema za rukovanje robom)

Aerodromski operator dužan je osigurati odgovarajuću opremu za rukovanje robom do dozvoljene težine u zrakoplovu, osim opreme koja se već nalazi u zrakoplovu.

Članak 36.

(Rukovanje opasnom vrstom tereta)

Manipuliranje s opasnim vrstama tereta (opasne materije, lako kvarljive materije, HUS) može obavljati samo osoblje koje je stručno obučeno za obavljanje ovih poslova i na mjestu koje je određeno za ove poslove.

DIO ŠESTI - VEZE I POSTUPCI ZA OBAVLJANJE POSLOVA PRIHVATA I OTPREME

Članak 37.

(Veze između učesnika u prometu)

(1) Veze između svih službi prihvata i otpreme i službi poduzeća i organa koji učestvuju u obavljanju prometa, kao što su operativne službe pijevoznika, služba kontrole letenja, spasilačko-vatrogasna službe, službe hitne pomoći, državne granične službe i carinska služba, na zračnoj luci, kao i između zračnih luka, moraju omogućiti potpunu, točnu i blagovremenu razmjenu informacija potrebnih za pripremu i izvršenje svih poslova prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari.

(2) Veze iz stavka 1. ovog članka obuhvataju: elektronske, radio i telefonske veze koje moraju biti organizirane sukladno opsegu i vrsti prometa na zračnoj luci.

Članak 38.

(Priručnik za zemaljsko opsluživanje)

(1) Aerodromski operator ili poduzeće koje organizira službu prihvata i otpreme dužno je pridržavati se propisanih i odobrenih procedura i postupaka za prihvata i otpremu zrakoplova, putnika i stvari prema Priručniku za zemaljsko opsluživanje (GOM - Ground Handling Manual).

(2) GOM izrađuje nosilac prava raspolaganja zrakoplovom za svaki tip zrakoplova kojim se obavlja promet i dostavlja aerodromskom operatoru.

(3) Poduzeće iz stavka 1. ovog članka utvrđuje operativne procedure koje moraju biti usuglašene s postupcima o načinu obavljanja prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari.

(4) Postupci u Priručniku za zemaljsko opsluživanje posebno treba da sadrže:

- a) način opsluživanja zrakoplova na platformi prema tipu zrakoplova;
- b) način izvješćivanja putnika;
- c) prijem putnika i prtljaga;
- d) određivanje ulaska, odnosno izlaska putnika iz zrakoplova;
- e) postupak s putnicima u tranzitu i u transferu;
- f) dokumenta za prijevoz putnika i prtljaga;
- g) način izrade liste opterećenja i upute za utovar;

-
- h) način prijema i otpreme robe i posebne robe;
 - i) vrste poruka.

Članak 39.

(Ugovor o prihvatu i otpremi)

Aerodromski operator i nositelj prava raspolaganja zrakoplovom, ugovorom utvrđuju poslove i vremenske norme za izvršavanje pojedinih operacija prijvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari radi sigurnog, redovitog i urednog obavljanja prometa.

Članak 40.

(Inspekcijski nadzor)

- (1) Inspekcijski nadzor nad radom službe prijvata i otpreme provode ovlašteni zrakoplovni inspektori BHDCA.
- (2) Operator aerodroma dužan je inspektorima omogućiti neometan pristup svim prostorijama, opremi, sredstvima i dokumentaciji koja se odnosi na rad ove službe.

DIO SEDMI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 41.

(Operativne naredbe generalnog ravnatelja BHDCA)

- (1) Generalni ravnatelj BHDCA može Operativnom naredbom ograničiti uporabu ovog Pravilnika ili odrediti posebne i dopunske uvjete u primjeni ovog Pravilnika, ukoliko to budu zahtijevale odredbe propisa BiH i entiteta, kao i ukoliko to bude proizlazilo iz zahtjeva regulative ICAO, IATA, JAR i drugi.
- (2) Operativna naredba sadrži:
 - a) razlog izdavanja;
 - b) primjenjivost i dužinu trajanja;
 - c) radnje i postupke koje treba poduzeti.

Članak 42.

(Prestanak važenja ranije objavljenog Pravilnika)

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o službi prijvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari na zrakoplovnom pristaništu ("Službeni list SFRJ", br. 66/87).

Članak 43.

(Ostale obveze)

- (1) Aerodromski operatori i nositelji prava raspolaganja zrakoplovom kao i svi učesnici u prijvatu i otpremi dužni su u što kraćem roku implementirati odredbe ovog Pravilnika u poslove prijvata i otpreme zrakoplova, putnika i stvari.
- (2) Za sve pojedinosti koje nisu utvrđene ovim Pravilnikom primjenjivat će se standardi i praksa IATA, ICAO, EASA i domaći regulatorni propisi koji se odnose na ovu oblast.

Članak 44.

(Stupanje na snagu)

Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-02-2-469-1/07
29. svibnja 2007. godine
Sarajevo

Generalni ravnatelj
Đorđe Ratkovića, v. r.